

Príspevok na konferencii s medzinárodnou účasťou

Duchovný prínos slovenských jezuitov po roku 1938.

Pri príležitosti

70. výročia samostatnej Slovenskej viceprovincie Spoločnosti Ježišovej

a

25. výročia Slovenskej provincie Spoločnosti Ježišovej.

6. december 2008, aula Teologickej fakulty v Bratislave

(Ivana Krajčíková)

APOŠTOLÁT A EVANJELIZÁCIA MLÁDEŽE PO ROKU 1938

1. Mariánske kongregácie (ďalej len MK)

Mariánske kongregácie inicioval Jean Leunis SJ a po prvýkrát ich schválil pápež Gregor XIII. bulou *Omnipotens Deus* 5. decembra 1584.

MK chceli podchytiť laické iniciatívy v prospech diela Cirkvi a Spoločnosti Ježišovej. Z názvu vyplýva, že mali silný mariánsky charakter. Už samotné slovo „kongregácia“ čiže „združenie“ vyjadruje, že kongreganisti sa usilovali o vyššiu kresťanskú dokonalosť nie izolovane. Pravidelne sa schádzali viac-menej každý týždeň.

Začiatky MK na Slovensku svedčia o ťažkostiach, s ktorými sa stretla Spoločnosť pri presadzovaní svojho tradičného apoštolátu. Treba povedať, že prvé kongregácie, vedené jezuitmi, vznikali na Slovensku ešte v čase, keď slovenskí jezuiti boli súčasťou Uhorskej provincii. V Bratislave prevažovali nemecké a maďarské a v Trnave slovenské kongregácie.

1.1 Nová éra rozvoja kongregácií – páter Rudolf Mikuš SJ

Príchodom P. Mikuša SJ za viceprovinciála (2. februára 1931 bola ustanovená slovenská viceprovincia) sa pozornosť rehole začala sústreďovať na mladú generáciu. P. Mikuš SJ si vybral za oblasť svojej pastorácie neľahkú skupinu vysokoškolákov na internáte Lafranconi s ťavicovou povestou. Osvedčenými prostriedkami boli najmä Mariánske kongregácie a Stanislavov, odkiaľ zavše niekto prišiel do noviciátu. V Bratislave v tom čase už pôsobilo niekoľko kongregačných spoločenstiev. Slovenskú mládež viedol P. Takáč SJ. Kongregácie maďarskej mládeže, pánov, žien a služobných dievčat viedli pátri M. Bär SJ, K. Hidvéghy SJ, J. Krajník SJ a F. Laczika SJ. Kongregácie nemeckej mládeže a kongregáciu mužov viedli rakúsky páter A. Barbaria SJ a nemecký páter J. Asmann SJ. Svojho času bratislavským kongreganistom bol aj Dr. Vojtech Tuka. Jezuiti ho pozývali na stretnutia, aj keď sa stal univerzitným profesorom. Jeho neskoršia orientácia na národno-socialistickú politiku mu predurčila nové záujmy, ktorým bolo jezuitom ťažšie rozumieť.

P. Mikuš SJ viedol aj kongregácie akademikov (absolventov vysokých škôl) a mužov, kde sa zamýšľali aj nad tým ako privádzať k Bohu mladších. Bolo to obdobie, kedy štatistiky vykazovali už alarmujúce čísla nepokrstených, nezosobášených, vystúpených z Cirkvi. Protináboženské spolky boli v trende a situácia sa aj po sociálnej stránke zhoršovala. Kaplnku kongregácií si P. Mikuš SJ podržal v dome na Kostolnej ulici v Bratislave, na druhom poschodí blízko svojej izby. So sestrami z reholí Notre Dame a Uršulínok nadviazal spoluprácu pre kongregačný apoštolát mladých dievčat a bratislavských dám. 28. mája 1934 na podnet akademičiek a úradníčok vznikla *Kongregácia Zvestovania Panny Márie*. 20. mája 1936 vznikla *Mariánska družina bratislavských mužov*. 14. júna 1936 vznikla *Kongregácia slovenských žien* v Bratislave. P. Rudolf Mikuš SJ preferoval slovenské skupiny a vyzdvihol ich aj tak, že pozýval biskupov k prijímaniam nových členov. Tak napríklad prvých 42 členiek kongregácie akademičiek prijímal do Kongregácie roku 1936 spišský pán biskup Ján Vojtaššák, členov mužských

kongregácií zase prijímal trnavský biskup P. Jantausch. Prijímanie nových členov sa spájalo s liturgickou slávnosťou a veľkými oslavami.

1.2 Mariánske kongregácie v Prešove

Z vyjadrenia bývalej tajomníčky MK v Prešove, Otílie Vokálovej:

„8. decembra 1923 bola pri ústave Sancta Maria v Prešove pátrami jezuitmi založená Mariánska kongregácia Immaculata pod ochranou sv. Terezy (85. výročie založenia). O dva roky neskôr bola založená MK Janua coeli pre žiačky meštianskej školy a gymnázia. Členky oboch MK sa pod vedením dp. prézesov a ctihodných sestričiek stretávali raz mesačne v ústave Sancta Maria a spoločne 8. decembra každý rok v kaplnke ústavu.

V roku 1950 MK prešli do ilegality, ale jej verné členky nezabudli aspoň raz v roku, 8. decembra na sviatok Nepoškvrneného počatia Panny Márie, stretávať sa a obnovovať sľub vo františkánskom kostole sv. Jozefa pri Lurdskej Panne Márii. Tam jej vrúcne ďakovali za možnosť, aj keď tajnú, stretávať sa, a za to, že vedené milosťou Božou môžu pokračovať v plnení duchovného programu Per Mariam ad Jesum a žiť každý deň tak, ako by žila Panna Mária na ich mieste.

Po zamatovej revolúcii 12. mája 1991 sa bývalé členky MK Immaculata, Janua coeli a robotníckej MK zišli na svojej mimoriadnej, prvej a verejnej schôdzke s cieľom obnoviť po 40 rokoch jej činnosť, žiť a pracovať tak, aby každá prispela k obrodeniu dnešnej spoločnosti.

Na tejto schôdzke bolo zvolené nové vedenie MK a po duchovnej stránke vedenie prijal P. Andrej Osvald SJ. Tajomníčkou sa stala Otília Vokálová. Pod jeho vedením a za asistencie tajomníčky MK ožila, stmelila sa a sľubne sa rozvíjala a je činná dodnes.“

1.3 Činnosť, prínos a význam Mariánskych kongregácií

Ústredie kongregácií na Slovensku sa zriadilo v Trnave. Úlohou tohto centra bolo koordinovanie prác jezuitov v prospech mladých. Pátrovi Eisellemu SJ, ktorý bol tajomníkom centra, pomáhali aj pátri J. Guga SJ, a J. Králiček SJ, ktorí animovali ďalšie kongregačné skupiny. Keď v septembri 1930 Ústredie zorganizovalo spoločnú púť a zjazd Mariánskych kongregácií do Mariánky pri Bratislave, zúčastnilo sa jej vyše 9 000 kongreganistov. Práca na tomto poli sa rozmáhala aj zásluhou časopisu *Mariánska kongregácia*, ktorý založil v roku 1923 P. Štefan Kramár SJ a po ňom ho z Ružomberka redigoval P. Koloman Grieger SJ.

30. apríla až 2. mája 1937 sa konal veľký zjazd MK v Trnave. Na tento zjazd prišli mnohé kongregácie z Čadce, Levíc, Trenčína, Hronského Beňadika a ďalších miest, kde pôsobili učitelia, učiteľky, akademici, ktorí skúsili plody života v kongregáciách počas štúdií, a teraz ich pod vedením miestnych duchovných zakladali v mestečkách svojich pôsobísk. Pre vedúcich kongregácií, začal P. František Chmeľ vydávať od roku 1940 časopis *Prézes*.

Bratislavská Reduta sa zase stala miestom, kde kongregácie usporadúvali slávnostné akademie na sviatok Nepoškvrnenej P. Márie. Bolo to impozantné. Výsledkom toho bolo, že do jezuitského kostola v Bratislave, ktorý navštevovalo málo Slovákov, kongregácie opäť priviedli slovenských veriacich.¹

MK vo všeobecnosti organizovali duchovné cvičenia, verejné procesie, hrávali pašiové hry, pripravovali duchovné obnovy v pôstnej dobe, vyvíjali charitatívnu a sociálnu činnosť – navštevovali chorých, opustených starších ľudí, starali sa o opustené deti, zbierali milodary pre chudobných, hrávali divadelné predstavenia, udržiavali cirkevný spevokol..., vydávali kresťanské noviny, časopisy, príručky.² Túto činnosť vykonávali najmä v Trnave.

Emil Krapka a Vojtech Mikula vo svojej knihe *Dejiny Spoločnosti Ježišovej na Slovensku* takto hodnotia význam MK:

„Založenie tejto organizácie, ktorá chce byť pravou rukou duchovných pastierov, bol šťastlivý nápad a prezieravý čin. Priniesol nielen jednotlivcom, ale celému spoločenstvu veriacich požehnanie a nebývalý rozkvet vo všetkých oblastiach cirkevného života...“³

2. Komunity kresťanského života (CVX)⁴

MK po II. vatikánskom koncile dostali obnovenú náplň a nové meno: *Komunity kresťanského života* (ďalej len CVX). Ide o medzinárodné jezuitské hnutie so stáročnou tradíciou. CVX sú vo všeobecnosti definované ako združene veriacich, kt. sa snažia dosiahnuť evanjeliovú dokonalosť a to permanentnou ignaciánskou formáciou, pravidelným stretávaním sa, mesačnými duchovnými obnovami a každoročnou účasťou na duchovných cvičeniach. CVX sa snažia uviesť človeka do sveta ignaciánskej spirituality a skrz ňu objaviť osobného Boha, kt. je Láska. Ide o malé spoločenstva, ktoré prechádzajú *duchovnou* formáciou, *intelektuálnou* formáciou (na prehĺbenie poznania z kresťanskej filozofie, zo Svätého písma, z morálnej teológie, dejín Cirkvi, vierouky...) a *formáciou apoštolskej horlivosti*, aby to, čo sami získali, túžili poskytovať druhým, aby boli schopní vytvárať nové komunity kresťanského života.

¹ Porov. KOL. AUTOROV: *Jezuiti. Pätnásť rokov obnoveného života na Slovensku*. Trnava : Dobrá kniha 2006, s. 90.; Porov. KRAPKA, E., MIKULA, V.: *Dejiny Spoločnosti Ježišovej na Slovensku*. Trnava : Dobrá kniha 1990, s. 371-385; Porov. HUDÁČEK, M.: *História, ktorá obohacuje*, s. 1.; Porov. ONDRUŠ, R.: *Svedok a služobník generácií, Ľudovít Eiselle*. Trnava : Dobrá kniha 2000, s. 137-138.

² Išlo o periodiká ako napr. *V službách Kráľovnej nebies, Pokyny pre prézesov, Mariánska kongregácia, Prézes* a i.

³ KRAPKA, E., MIKULA, V.: *Dejiny Spoločnosti Ježišovej na Slovensku*, s. 378.

⁴ CVX = *Comunita Vitae Cristiane – Christian Life Community*. Stretneme sa aj s názvom *Spoločenstvo kresťanského života*. Na Slovensku sa ujala románska skratka CVX - *Comunita di vita cristiana*, preto používame túto skratku namiesto KKŽ, čo zodpovedá slovenčine. Bližšie o CVX pozri: www.CVX-CLC.net

2.1 Situácia na Slovensku

Rozvoj CVX skupín súvisí s príchodom P. Bernarda Mišoviča do Ivánky pri Dunaji v roku 2002, odkiaľ viedol v Bratislave malé skupiny mládeže. Ešte začiatkom 90. rokov dal vtedajší provinciál P. Andrej Osvald SJ preložiť základné všeobecné dokumenty a smernice CVX do slovenčiny. P. Mišovič SJ tak mohol pripraviť formačný program pre animátorov stredoškolských stretiek Hnutia kresťanských spoločenstiev mládeže. Keď sa potom roku 1994 vrátil z Kanady, hľadal znovu možnosť uviesť jezuitské dielo CVX aj v Slovenskej provincii. Doprekladali sa dokumenty svetového CVX, nadviazali sa kontakty s centrárou v Ríme a s viacerými národnými výbormi CVX v EÚ. V roku 2006 bolo na Slovensku 6 takýchto spoločenstiev v počte okolo 12 členov v jednej komunite.⁵ CVX spadajú do oblasti pastorácie mládeže vykonávanej jezuitmi.

3. Univerzitné pastoračné centrá (ďalej len UPC)

UPC v Trnave nadväzuje na slávnú históriu Trnavskej univerzity založenej v roku 1635. Za totality UPC nemohli existovať. V Trnave sa študenti stretávali tajne v malých spoločenstvách, v byte piaristického pátra Františka Vikartovského. V jezuitskom kostole bol zas aktívny ako organista páter Emil Krapka SJ, z ktorého podnetu vznikol v roku 1970 detský a mládežnícky spevokol *Ježí*, neskôr zbor *Cantica sacra*. Účinnú aktivitu s trnavskou mládežou rozvíjali aj laici.

Po roku 1989 sa situácia mení. Na vysokoškolskom internáte na Bottove ulici vznikajú prvé vysokoškolské spoločenstvá. Študenti majú možnosť sa vzájomnejšie osobne spoznávať, deliť sa o svoju vieru a prehlbovať sa v nej a tiež aktívne využívať voľný čas. Spomedzi študentov Materiálno-technologickej fakulty vzniká v roku 1993 evanjelizačná skupina Agapé, kt. svojimi vystúpeniami oslovovala hlavne vysokoškolskú mládež na trnavských školách a internátoch.

Významným posunom dopredu vo vysokoškolskej pastorácii bolo zavedenie pravidelnej svätej omše o 19.30 hod. v jezuitskom kostole. Iniciátorom bol roku 1994 vtedajší novicmajster Jozef Šuppa SJ. Stredajšia sv. omša s polhodinovou prednáškou alebo adoráciou pred ňou bola zjednocujúcim prvkom pre študentov roztratených po privátoch a internátoch. Roku 1995 bol pastoráciou vysokoškolákov poverený P. Milan Hudaček SJ, ktorý mával dvakrát do týždňa priamo na univerzite duchovnú službu pre študentov, administratívnych pracovníkov a vyučujúcich. Okrem toho študenti mali biblické hodinky, koncilové lektúry, poludňajšie chvíľky ticha s Božím slovom, individuálne vedené exercície vo všednom dni a animátorský kurz OBNOVA 2000. Každoročne na začiatku akademického roka otvárala sa aj katechetická ročná príprava na prijatie krstu, birmovky, či sv. prijímania. Študenti vydávali aj svoj časopis *Univerzitný svet*. Roku 2003/2004 sa začali študenti schádzať na modlitby *Taizé*, ktoré sami nacvičovali.

⁵ Porov. MIŠOVIČ, B. (edit.): *Formačný program CVX – CLC*. Ivanka pri Dunaji, 2004, s. 1; *Kritéria pre formáciu KKŽ*; KOL. AUTOROV: *Jezuiti. Pätnásť rokov obnoveného života na Slovensku*, s. 90-92.; KRAPKA, E., MIKULA, V.: *Dejiny Spoločnosti Ježišovej na Slovensku*, s. 91-92.

22. máj 2000 trnavský pomocný biskup Mons. Dominik Tóth posvätil priestory novovytvoreného UPC a dobrovoľníckeho centra. Za oficiálny vznik UPC v Trnave sa pokladá 2. august 2004.⁶

Aj v Ružomberku vykonávali jezuiti vysokoškolský apoštolát. P. Halienka SJ po vysviacke tam prichádza pôsobiť ako vysokoškolský kaplán. UPC v Ružomberku oficiálne vzniklo v roku 2001 a jezuiti vykonávali pastoračnú službu vysokoškolákov vedno s diecéznymi kňazmi.

Začiatok pastoračnej činnosti v UPC v Banskej Bystrici sa spája s jezuitom Jozefom Vatehom SJ, ktorý tam pôsobil od roku 1997. Po jeho odchode prišiel jezuita Branislav Beniač a neskôr Peter Sabol SJ. UPC spravovali jezuiti až do roku 2008, kedy univerzitnú pastoračnú službu odovzdali do správy diecéznemu biskupovi po odchode z farnosti Radvaň.⁷

V Košiciach boli priamo pri vzniku (v začiatkoch) služby pastoračnej univerzitnej mládeže, o ktorú boli požiadaní arcibiskupom Mons. Alojzom Tkáčom. Záslužnú prácu na tomto poli vykonal P. Ladislav Šofranko SJ, ktorý pripravil pôdu pre vznik UPC. UPC v Košiciach však od svojho vzniku spravujú len diecézni vysokoškolskí kapláni.

4. Apoštolské pôsobenie P. Andreja Osvalda medzi mládežou na svojich pôsobiskách počas totality

Veľmi peknú evanjelizáciu mládeže rozvinul P. Andrej Osvald SJ. Či už ako organista, alebo potom neskôr ako diecézny kaplán a farár. Prakticky všade, kde pôsobil, si získaval srdcia mladých svojou bezprostrednosťou, srdečnou povahou a originálnymi pastoračnými nápadmi, ktorými preukázal schopnosť dotknúť sa mladej duše jej vlastným spôsobom. P. Osvald SJ opísal svoje životné úskalia vo svojej biografii *Boží dlžník* z ktorej vyberáme úryvky týkajúce sa rozoberanej problematiky.

4.1 „Bigbitová evanjelizácia“

Keď prišiel P. Osvald SJ do Nemčian, roku 1965, aby ako organista pripravil farnosť aj spevom na primície novokňaza dp. Ondreja Porubca, podarilo sa mu v kostole založiť celkom slušný zmiešaný zbor a s deťmi i s mládežou bigbitovú skupinu. Úspechy „bigbitovej evanjelizácie“ mladého organistu posmelili. Aj na svojom ďalšom pôsobisku, vo Vrbovom, založil a viedol bigbitovú skupinu, ktorá potom každú tretiu nedeľu skrášľovala nedeľnú bohoslužbu svojim spevom. Zo svedectva organistu Andreja Osvalda:

„V tých rokoch bola ako novum známa bigbitová omša Počuj nás, Bože, na výsosti... Alebo talianska Glória, glória... Zohnal som partitúry aj texty a po nociach som rozpisoval. Začali sme potom cvičiť. Keď mládež počula bigbitovú muziku, hneď prejavila záujem. Obdivovateľov bolo

⁶ Porov. KOL. AUTOROV: *Jezuiti. Pätnásť rokov obnoveného života na Slovensku*, s. 94-98.

⁷ Porov. ŠULÍK, L.: „Do UPaC chodím, pretože...“. In: *Jezuiti dnes*, roč. 4 (2008), č. 4, s. 4.

veľa. Počet spevákov sa časom ustálil na 15 až 20 dievčat a na 10 až 12 chlapcov. Takéto teleso muzikantov aj spevákov som musel dirigovať a viesť, aby to ladilo intonačne aj dynamicky. Musel som kvôli tomu vypustiť organ i harmoniku. Dostali sme povolenie hrať bigbít na tretej svätej omši v mesiaci. Úspech bol nad očakávanie.⁸

Chlapci z hudobnej skupiny nechodili v nedeľu do kostola, preto sa táto evanjelizácia veľmi osvedčila. Teraz prišli, ochotne a zadarmo zahrli a boli účastní aj na sv. omši. Návrik sa začínal vždy modlitbou a končil poďakovaním. Pred nacvičovaním novej piesne sa vždy vysvetlil jej duchovný obsah. Po návriku sa išlo do cukrárne a tam si mohol každý niečo vybrať. Andrej Osvald úsmevne spomína:

„Ludia začali klebetiť: ‚Čo to ten pán kantor robí? Všetko, čo dostane, preje s deťmi v cukrárni‘. Obdarúvanie bolo potom ešte väčšie a spevákov na sobáše pribúdalo.“⁹

4.2 Vynaliezavá evanjelizácia v Liptovskej Lužnej

V Liptovskej Lužnej P. Osvald SJ ako mladý kaplán pripravoval deti štvrtého až ôsmeho ročníka na sv. prijímanie. Keď sa lepšie zoznámil s prostredím, hneď zorganizoval nábor do miništrantských radov, takže počet miništrantov stúpol na 60. Založil miništrantský futbalový klub a tiež cirkevný spevokol, pričom harmónium a iné hudobné nástroje pre vznikajúci zbor zadovážil až z Brna. Sám páter Osvald hral na husliach i harmóniu a zbor aj dirigoval. Bezhraničná obetavosť, stála radosť a svojský humor a tiež úplné vloženie sa do diela boli jeho výrazné prednosti, ktorými si získaval srdcia mladých. Veľký úspech dosiahli s jasičkovými pobožnosťami, ktoré rok čo rok nacvičovali. Futbalový miništrantský futbal bol vždy hrávaný v nedeľné odpoľudnie, pričom P. Osvald SJ neváhal natáčať mládež aj na kameru, kt. dostal do daru k primiciám. Pochopiteľne, že mladí futbalisti mali z toho ohromnú radosť.¹⁰

Nezabudnuteľné boli aj výlety do prírody a hôr. Páter Osvald spomína:

„Cez jarné prázdniny sme uskutočnili s pánom farárom i s celou družinou mládeže výstup na Salatín (1630 m). Bol pekný marcový deň. Celou Lužnou stúpala veľká hromada detí za obdivu ľudí, za vrch dediny, na Prievalec (1100m). Tam pán farár povedal: ‚Ja už nevládzem, aj niektoré dievčatá majú na nohách otlaky. Musíme sa rozdeliť! Kto vládze a chce ísť na vrchol, nech sa postaví za pána kaplána, a kto nechce ísť, nech sa postaví ku mne!‘ Sedieť ostali len pán farár a dve dievčatá... Na vrchole sme si zaspievali a pojedli, čo sme mali so sebou. Koľko to bolo

⁸ OSVALD, A.: *Boží dlžník*. Trnava : SSV 2008, s. 97-98.

⁹ OSVALD, A.: *Boží dlžník*, s. 99.

¹⁰ Porov. OSVALD, A.: *Boží dlžník*, s. 106-108.

radosti, keď sme zostúpili do sedla a zvíťali sa s pánom farárom! Koľko bolo rozprávania, čo sme z vrcholca Salatína videli!“¹¹

4.3 Medzi cigánmi v Ružomberku

Do kostola chodili aj ženy Rómky, kt. prosili P. Osvalda SJ, aby ich deti učil náboženstvo. Páter Osvald si na to spomína takto:

„Rozmýšľal som, ako to urobiť. ...Od ThDr. Ligoša som zohnal Malý katechizmus a osemdesiatimi otázkami ako prípravu na prvé sväté prijímanie. Rómske deti z osobitnej školy som rozdelil do skupín po piatich. Chodili ku mne na vyučovanie náboženstva zadným vchodom a to len odpoľudnia, v čase, keď pán dekan odpočíval. Rómske deti sa u mňa učili lepšie ako tie biele v škole. Začali chodiť do kostola na sväté omše, cez októbrové pobožnosti som sa pred svätou omšou modlieval pred oltárom s deťmi svätý ruženec. Kľáčal som v strede ... na kľakadle s mikrofónom v ruke. Z jednej strany boli biele deti a z druhej tie rómske... Pán dekan a aj kostolníci šomrali, prečo vodievam rómske deti do kostola. ‚Smerdia! Pán kaplán, to nie je váš kostol, že si môžete robiť, čo chcete!‘ Preto som začal chodiť slúžiť svätú omšu do jezuitského kostola aj s rómskymi deťmi. Stal som sa akoby cigánskym kaplánom. Rómovia ma volali ku svojim chorým, aby som ich vyspovedal a priniesol im sväté prijímanie.“¹²

Páter Osvald SJ Rómov aj spovedal, sobášil i pochovával, pričom neraz zažíval veľmi kuriózne situácie, patriace azda ku rómskej mentalite.

5. Púte mládeže po páde totality

Rozvoj pútnickej formy obnovy veriacich začal v 80-tych rokoch minulého storočia, keď sa rozšírilo putovanie do Levoče, Starých Hôr, Gaboltova a Lutiny a intenzívne o nich, ako aj o prenasledovaní veriacich, referovali zahraničné rozhlasové média: Vatikánsky rozhlas, Hlas Ameriky a Slobodna Európa. Po roku 1990 začali mládežnícke pute Muráň-Levoča a jezuiti (Csontos, Bunček, Fekete, Šofranko, Hudaček, Beniač...) ich sprevádzali až do roku 2001.

Púte mládeže nadobúdajú v celocirkevnom meradle v posledných rokoch čoraz väčší význam. Ide predovšetkým o pešie púte a cyklopúte. Veď si len pripomeňme čoraz populárnejšie putovanie do Compostely (Santiago), alebo cyklopúte do Večného mesta.

¹¹ OSVALD, A.: *Boží dlžník*, s. 108.

¹² OSVALD, A.: *Boží dlžník*, s. 117.

Jezuiti, rozpoznajúc v tomto novodobom trende znamenie čias, vytvorili pre mládež v letných prázdninových mesiacoch apoštolský program s mnohými aktivitami. Medzi nimi osobitne vynikajú putovno-kveštovacie podujatia, ktoré sú v rámci apoštolátu mládeže na Slovensku určitým unikátom. Žiadna rehoľa, žiadne spoločenstvo, ani farnosť neorganizovala doposiaľ podujatie takéhoto druhu.

Kveštovacie púte, púte, v ktorých sa mladý človek po 8 dní celkom prenechá Božej Prozreteľnosti, putujúc bez akýchkoľvek záruk, hmotného či finančného zabezpečenia nie je myšlienka nová. Už sv. Ignác žil putovno-kveštovacím spôsobom života a jezuiti, ako verní nasledovníci svojho zakladateľa, iba oživilo to, čo ako duchovné dedičstvo bolo či už v stredoveku, alebo aj neskôr čímisi veľmi vzácnym.

História kveštovacích púti sa začala písať v Jubilejnom roku 2000, kedy sa prvá takáto púť uskutočnila v Taliansku zásluhou a pod vedením talianskych jezuitov (slovenských pútnikov doprevádzali P. Milan Hudaček SJ a P. Ladislav Šofranko SJ). Mladí ľudia putovali krajom sv. Františka v Umbrii (severné Taliansko). Od roku 2000 sa putovno-kveštovacie púte konajú každoročne vždy v lete počas dvojmesačných prázdnin spravidla 8 dní.¹³

Podstatou týchto púti je zažiť a pocítiť Božiu dobrotu a lásku, ktorá v núdzi, s akou sa pútnik počas putovania stretá, vynikne priam hmatateľne. Priateľstva kt. medzi pútnikmi postupne vznikli a každým rokom sa upevňovali, vytvorili reálny základ pre jezuitských spolupracovníkov a mládež, ktorá si časom dala prívlastok jezuitská. Dnes už môžeme povedať, že títo mladí ľudia sú cennými spolupracovníkmi jezuitov v mnohých ich dielach – apoštolských, evanjelizačných, pastoračných, sociálnych, vedeckých...

6. Svetové dni mládeže (ďalej len SDM)

Jezuiti celosvetový sviatok mládeže pochopili ako príležitosť k duchovnej obnove a k povzbudeniu vo viere a tejto úlohy, skrz SDM, sa dobre zhostili. Už spomínaná prvá kveštovacia púť roku 2000 zapadla do rámca osláv Svetových dní mládeže a pomohla tak mladým ľuďom vnímať univerzálny rozmer Cirkvi.

¹³ Prehľad jednotlivých ročníkov kveštovacích púti:

Dátum	Názov púte	Východzí a konečný bod putovania	Počet účastníkov
2000 / 06.08.-14.08	HORIZONT 2000	Città di Castello - Terni	170
2001 / 01.07.-08.07	HORIZONT 2001	Rožňava - Levoča	15
2002 / 29.06.-07.07	ADÉLINA	Szoglígét - Levoča	19
2003 / 28.06.-06.07	XAVERIÁDA	Ragály - Levoča	19
2004 / 26.06.-04.07	PONGRÁC-GRODECKÉHO CESTA	Jurgów/Aggtelek - Levoča	33
2005 / 25.06.-03.07	MAGIS	Szendró - Levoča	27
2006 / 22.07.-30.07	XAVERIÁDA	Vážec - Banská Bystrica	
2007 / 23.07.-31.07	XAVERIÁDA (Púť spoločnej viery)	Nowy Sacz - Prešov	
2008 / 27.07.-03.08	XAVERIÁDA (Cez kultúru ku Kristovi)	Veľké Rovné - Ružomberok	

SDM v Kolíne r. 2005 predchádzal týždňový Ignaciánsky experiment v nemeckých farnostiach usporiadaný jezuitmi s osobitným programom zameraným na hlbšie poznávanie ignaciánskej spirituality, vlastné sebapoznanie a duchovné prehľbovanie sa, taktiež službu a schopnosť žiť a tvorivo pracovať v spoločensve. Mladí jezuitskí pútnici, kt. sa v Nemecku národnostne pomešali a rozdelili do skupín podľa služby, kt. vykonávali, sa po týždňovej skúsenosti zišli v stanovom tábore v Lorelay, kde pre nich organizátori pripravili bohatý duchovno-kultúrny program. Možnosť spoločne sláviť liturgiu, možnosť výmeny skúsenosti, vzájomne sa ešte viac spoznať a utvoriť cenné medzinárodné jezuitské priateľstva patrí k neoceniteľnému prínosu tohto vydareného podujatia. V celosvetovom meradle sa Ignaciánsky experiment stal určitým unikátom a bol hodnotený vysoko pozitívne.

7. Xaveriády

Od roku 2006 Spoločnosť Ježišova začala realizovať podujatie zamerané na mládež pod názvom Xaveriáda, ktoré na jednej strane nadviazalo na kveštovacie púte (zahrnulo túto apoštolskú aktivitu do nového projektu), na druhej strane rozšírilo záber apoštolskej aktivity o táborovú, cyklistickú, enviromentálnu a sociálnu zložku. Išlo vlastne o snahu nadviazať na predročný vydarený experiment zo SDM v Kolíne (o čom sme písali vyššie) a pokračovať v ňom na národnej úrovni, čo sa aj podarilo.¹⁴

Rok 2006 bol Jubilejným rokom Spoločnosti Ježišovej a uvádzal účastníkov Xaveriády do celkom výnimočnej atmosféry. Prvá Xaveriáda vyvrcholila v Banskej Bystrici, kde sa stretli všetky vytvorené skupiny, aby spoločne zdieľali nadobudnuté skúsenosti. Účasťou pomocného banskobystrického biskupa Tomáša Galisa na záverečnom programe Xaveriáda prenikla hlbšie do povedomia verejnosti a začlenila sa tak medzi významné cirkevné podujatia vrámci apoštolátu mládeže na Slovensku. Niekoľko 100 účastníkov prevýšilo očakávania organizátorov a dalo reálny základ úspešnosti ďalších ročníkov. Tie sa potom postupne uskutočnili v roku 2007 a 2008 s nie menším úspechom (pozri tabuľku v poznámke č. 13).

Z á v e r :

V tomto referáte je len stručne opísaných niekoľko spôsobov apoštolátu mládeže vykonávaných jezuitmi na Slovensku. Stretnutia s mládežou prinášali ďalšie apoštolské aktivity ako sú napríklad organizované stretnutia sa jezuitov s mládežou na diecéznych stretnutiach, vo farnostiach, na rôznych táboroch, v školách, na duchovných cvičeniach, na ľudových misiách, výletoch... Spadá tu tiež individuálne duchovné sprevádzanie mladých ľudí, čomu sa bližšie vo svojom príspevku venuje P. Ladislav Šofranko SJ, spolutvorca referátu na tému o Apoštoláte a evanjelizácii mládeže jezuitov po roku 1938.

¹⁴ Je potrebné rozlíšiť Xaveriádu 2003 a Xaveriády 2006 až 2008 (pozri tabuľku v poznámke č. 13). Xaveriády 2006 až 2008 nadviazali na experiment SDM 2005 z Nemecka a zrealizovali ho na národnej úrovni. Xaveriáda 2003 zase bola pokračovaním experimentu SDM 2000 z Talianska a ten realizovala v slovenských podmienkach. Bola to čisto putovno-kveštovacia akcia, nezahŕňala v sebe iné skupiny a preto ani nevyvrcholila spoločným programom.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

MIŠOVIČ, B. (edit.): *Formačný program CVX – CLC*. Ivanka pri Dunaji, 2004.

HUDAČEK, M.: *História, ktorá obohacuje*.

KOL. AUTOROV: *Jezuiti. Pätnásť rokov obnoveného života na Slovensku*. Trnava : Dobrá kniha, 2006.

KRAPKA, E., MIKULA, V.: *Dejiny Spoločnosti Ježišovej na Slovensku*. Trnava : Dobrá kniha, 1990.

Kritéria pre formáciu KKŽ.

ONDRUŠ, R.: *Svedok a služobník generácií, Ľudovít Eiselle*. Trnava : Dobrá kniha, 2000.

OSVALD, A.: *Boží dlžník*. Trnava : SSV, 2008.

ŠULÍK, L.: Do UPaC chodím, pretože.... In: *Jezuiti dnes*, roč. 4 (2008), č. 4.